

בענין היתר עירובין בעיירות גדולות

בכל יום אצל משה כמש"ל אבל מחנה ישראל לא הי' דריסת רגלם מצוי תמיד אלו לאלו לכן לא הי' רה"ר לדעתם עכ"ל. הי' שפתי המשכנ"י ברור מללו, שלדעת השו"ע, לא הי' מחנה ישראל רה"ר, משום שלא הי' מצוי תמיד דריסת רגלם אלו לאלו, ואע"ג שהי' מחנה ישראל עיר שדרים שם ס"ר, ודוקא מחנה לוי שהי' הולכים שם כל הס"ר כל יום אצל משה רק שם הי' רה"ר, ומזה ילפינן דרה"ר צריך ס"ר כל יום, וחזינן כאן להדיא דעת המשכנ"י דלפי שיטת המחבר גם בעיר לא מצרפינן כל הרחובות, אלא בעינן בכל רחוב בפנ"ע שיהא עוברים שם ס"ר.

ב. הנהרש"ם בח"ג סי' קפ"ח ח"ל: "דכיון שהדגלים זיו סמוכים מסביבות העגלות הי' מצוי שיבואו אלה מפה ואלה מפה והי' שכיח שיעברו ביום אחד ס"ר" הי' להדיא דעת מהרש"ם, דאע"ג שהוא מיירי כאן מדגלי מדבר שהי' עיר של ס"ר, והי' ס"ר מצויין בצירוף כל הרחובות, הוצרך לפרש, דמה"ט הי' אצל העגלות רה"ר משום שהי' שכיח שיבואו אלה מפה וכו' והי' שכיח שיעברו ביום א' ס"ר, ומוכח דלית לי' הך טעמא דמצרפינן הס"ר מכל רחובות העיר.

ג. הדברי מלביאל בשו"ת ח"ד סי' ג' בטופו, ח"ל: "ולזה נהגו לערב בכרכים גדולים מאוד ולא חששו למה שיש שם ס"ר, כיון שאין שם רה"ר מפולש, וגם כי הס"ר מפוזרים בכל הרחובות ולא יזדמן כלל שילכו כולם ברה"ר אחת" הי' בפירוש כתב שגם בעיר בעינן שילכו כל הס"ר ברחוב אחת, והוסיף עוד דמה"ט נהגו הלכה למעשה לערב אפילו בעיר שדרים בו ס"ר, כי לא יזדמן שילכו כולם ברחוב אחת

ד. המנחת אלעזר בשו"ת ח"ג סי' ד', ח"ל: הנה לפי"ז בעיירות הגדולות כמו לונדון פאריז וז'ען וברלין וכהנה ברחובות הגדולים מקום המסחר ביותר דבדאי ס"ר בוקעין בו ביום" הי' להדיא שאפילו בעיירות גדולות ההט שהבית אפרים בשעתו כבר כתב שיש בהם ס"ר, מ"מ נקט המנח"א שאין רה"ר רק הרחובות הגדולות שעוברים בהם ס"ר, וכמו שביאר זאת

ע"ד מה שהדפיסו בקובץ כרם ביבנה תשובות מהגאון הצדיק מהר"ם ביק זצ"ל, בו הוא מבאר דעתו לאסור תיקון עירובין בעיר בחלקין, חובותינו להבהיר, כי עיקר ההיתר בשכונותינו בארא פארק, הוא על דעת כמה וכמה גדולי הפוסקים זי"ע, אבירי הדעים, גדולי הדורות, אשר בחמלת הי' עלינו השאיר אהריהם ברכה, ועל דעתם דעת תורה אנו סומכים, ולשיטתם אין כאן שום בית מיחוש ונדנוד של חשש כל דהו, אלא יש כאן היתר ברור ומורווח מאוד, ועליהם בודאי פשיטא כי שפיר דמי לסמוך גם לכתחילה, וגם למהדוין ומדקדקין ביותר. ולכן אף שבודאי מכירים כולנו את מקומנו נגד גאוני ארץ, כמו הגאון הגדול בעל האג"מ זצוק"ל, והגאון הגדול בעל משנת אהרן זצוק"ל, מ"מ מסורת אבותינו בידינו, ואנן בדין לסמוך לכתחילה על דעת הגאונים וקדושים, אשר דבריהם נר לרגלינו, ונבא בזה בקוצר אמרים, למאן האמת.

הנה הגאון הצדיק מהר"ם ביק זצוק"ל בתשובתו הנדפס בקובץ הג"ל עיקר חוכן דבריו, וטעמו לאיסור, כי הוא תפס בפשיטות כי בעיר מצרפינן לחשבון הס"ר מכל רחובות העיר, וזו שיטת בעל האג"מ, ואמנם האמת הברור שהרבה גדולי עולם נקטו בפירוש להיפך, ולדעתם אין שום חילוק בין עיר, לבין חוץ לעיר, ותמיד בעינן שיהא ס"ר עוברים באותו רחוב, ובלא"ה אינו רה"ר כלל לדעת הי"א שהביא המחבר דנקטינן כוותיהו.

ומהם:

א. המשכנ"י ברעת המחבר ח"ל: "עכ"פ למדנו מדברי התוס' דרה"ר ילפינן ממחנה לוי ומזה הוציאו הפוסקים דבעינן ס"ר בכל יום כמוש"כ המחבר בשו"ע סי' שמ"ה וי"א דכל שאין ס"ר עוברים בו בכל יום כו' ונמצא לשון זה גם בפוסקים ראשונים וגלמד ממחנה לוי וכן מבואר בס' רוקח דילפינן לי' ממחנה לוי שהי' הולכים אצל משה, וכ"ז מדקדוק הגמ' זו משה היכן הי' קאי דמשמע שלא הי' רה"ר כי אם במחנה לוי עכ"ל, ועוד להלן ח"ל: "ודעתם שבמחנה לוי הי' כל העם הולכין

האדמו"ר ממונקאטש שליט"א בתשובתו המפורסמת, ומוכח להדיא דעתו שאין מצרפין לחשבון הס"ר מכל החובות

ה. **הבית אפרים** המעיין בדברי המהרש"ם והמנח"א הנ"ל יראה שדבריהם הנ"ל מיוסד על דעת הב"א.

והנה כל הפוסקים הנ"ל פירשו דברי המחבר כפשוטו, שלפי הי"א, אין לנו רה"ר אלא אם יש ס"ר עוברים באותו הרחוב בפנ"ע ולא מצרפין כל רחובות העיר.

והאמת ניתן להיאמר, אשר לא נמצא בשום פוסק להדיא שבעיר יהי דינו שונה מחוץ לעיר, לענין זה דמצרפין הס"ר מכל הרחובות, (אך זה מצאנו ראינו שיטת האי"א בסי' שמ"ה דס"ל שכאשר יש רחוב אי שעוברים בו ס"ר שוב כל הרחובות המתפצלים ממנו נחשב כחלק מהרה"ר, וזה יתכן גם בכונת האחיעזר בחי"ד, אבל עכ"פ גם לדעתו בעיני כלל הפתות רחוב אי שעוברים בו ס"ר והפשטות המקובל מדור דור, שאין לנו רה"ר רק בס"ר עוברים "בו", לשון יחיד דייקא, היינו באותו רחוב, ולא בצירוף כל הרחובות, וזהו הפי' הפשוט בדברי המחבר, וכמו שפירשו כל הגדולי הפוסקים הנ"ל, ואם המצא תמצא באיזה ראשונים לשונות כאלו דמשמע לפום ריהטא שתלוי במספר הדרים בהעיר, הרי אין אנו פוסקים ההלכה מהראשונים אלא לנו יש שו"ע ומסורת אבותינו בידינו, ובפרט שהרי דברי השו"ע מיוסדים על דברי רש"י שכתב ג"כ הלשון מצויין בעיר, וכמו שפי' השו"ע בדברי רש"י כן יתפרש כל אידך ראשונים, והרי גם בעל האג"מ בעצמו הרגיש שדבריו יש בהם משום חידוש, וכמו שכתב להדיא בספר ח"ד סי' פ"ז. ונאמנים עלינו עדותו של הדברי מלכיאל שכתב להדיא שכבר נהגו לערב אפילו בעיריית שיש בהם ס"ר, ומי הוא זה ואיזהו אשר ירהיב בנפשו עוז, להוציא לעז על הצדיקים אשר בארץ המה, לומר שכולם חללו את השבת, כמו רבבות היהודים תושבי ווארשא וקראקא, ועוד.

ובפרט שגם כהיום נוהגים כן בא"י, כפי עדותם של גדולי הרבנים דשם, דהיינו בירושלים עיה"ק, ובני ברק ועיריית הסמוכים לה, וכן בת"א שבכולם יש יותר מס"ד, ומ"מ מערבין, הרי דסמכין הלכה למעשה על דעת הפוסקים הנ"ל,

שהוא הפי' הפשוט בדעת הי"א שהביא המחבר, דנקטינן כוותיהו.

ומזה לבד כבר יש לנו היתר מורוחת מאוד לערב כאן בבארא פארק, בלי שום חשש ופקפוק, וכלי שום צירוף של התירים אחרים.

אלא שיש מהרבנים הגאונים שליט"א שליטר שאת טרחו ומצאו עוד טעם מורוחת להתיירא, והוא היקף המחיצות, שנתברר בבירור אמיתי, ע"י כמה וכמה קבוצות של רבנים מובהקים ובאי כוחם, שטרחו שעות רבות, בירור אחר בירור, לבדוק המציאות, ומצאו שכונת בארא פארק מוקפת במחיצות גבוהות עשויות בידי אדם, מג' צדדים, והרי בכגון דא כבר פסק האחיעזר והחזו"א הלכה למעשה בעיר פאריז, שמותר לערב בצוה"פ, ועוד הוסיפו לאחרונה לברר שיש לשכונת בארא פארק גם שם ד' מחיצות, והגאון הצדיק מהר"ם ביק זצוק"ל שכתב שאין המציאות כן, ואשר יש הרבה פירצות, זהו משום שבאמת אז בזמנו ה"י כן, אבל בעוה"ש"י המציאות נשתנה היום כי בשנים האחרונות הוסיפו לבנות מחיצות, עד שכהיום יש ג' מחיצות כמעט שלימות. (אף שבאמת אין אנו צריכים מחיצות שלימות כלל, שהרי עומ"ר מהני מה"ת אפילו בפירצה יתר מ"י, וכמו ש"כ האחיעזר אודות המחיצות סביב פאריז, שאף שיש שם הרבה פירצות ויתר מ"י עומ"ר מהני מה"ת) והנה גם מצד זה הטעם בלחוד כבר יש ג"כ היתר מורוחת מאוד לערב בצוה"פ, וכ"ש שיש לנו שני עמודי ההיתר גם יחד, וכל אחת כדאי הוא לעצמה,

ובכן לדינא לית כאן שום בית מיחוש, ופשיטא שכל הרוצה לטלטל יש ויש לו על מי לסמוך, בלי שום חשש ופקפוק כלל וכלל, אף למהדרין מן המהדרין, **ולא על הרבנים המובהקים שליט"א מתקני העירוב לבד אנו סומכים, אלא על השו"ע, והבית אפרים, והמהרש"ם, והדברי מלכיאל, והמנחת אלעזר, והאחיעזר, והחזו"א, גאונים וצדיקים וקדושים אשר כל בית ישראל נשען עליהם, על דעתם ועל הוראתם אנו סומכים, והגאון הצדיק מהר"ם ביק זצוק"ל, שנקט לעיקר שיטת האג"מ, כבודו במקומו מונח, וחלילה לנו לזלזל ח"ו בכבודו של אותו זקן, ובדאי פשיטא שכל הרוצה לחוש לשיטת בעל האג"מ הרשות בידו, אבל אין ביד אף אחד לדחות דברי הפוסקים הגדולים הנ"ל.**